

แผนการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบสมาธิ วิปัสสนากรรมฐานอย่างยั่งยืนสำหรับเยาวชน ในเขตจังหวัดขอนแก่น

Sustainable Meditation Tourism Promotion Plan for Youth in Khon Kaen Province

นางสาวสุภัทรา นพฤทธิ์ * อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดร.ดลฤทัย โกววรรณกุล **

Miss Supratra Nopparit; Thesis Advisor: Donruetai Kovathanakul, Ph.D.

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง “แผนการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบสมาธิวิปัสสนากรรมฐานอย่างยั่งยืน สำหรับเยาวชน ในเขตจังหวัดขอนแก่น” มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาศักยภาพสถานปฏิบัติธรรม ในเขตจังหวัดขอนแก่น (2) วิเคราะห์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบสมาธิ วิปัสสนากรรมฐาน ในเขตจังหวัดขอนแก่นที่ผ่านมา เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการเสนอแผนการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบสมาธิวิปัสสนากรรมฐานอย่างยั่งยืน สำหรับเยาวชน ในเขตจังหวัดขอนแก่นขึ้น ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ จะเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพผสมผสานกับการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อให้ได้รับข้อมูลอย่างครบถ้วน โดยการสำรวจภาคสนาม, การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างจำนวน 16 ตัวอย่างและการใช้แบบสอบถามประชาชน จำนวน 397 ตัวอย่าง และแบบสอบถามเยาวชนที่เดินทางเข้ามายังสถานปฏิบัติธรรม จำนวน 394 ตัวอย่าง จากผลการศึกษาทำให้ผู้วิจัยได้นำเสนอแนวทางในการทำแผนการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบสมาธิ วิปัสสนากรรมฐานอย่างยั่งยืน สำหรับเยาวชน ในเขตจังหวัดขอนแก่น เพื่อโน้มน้าวให้เยาวชนสนใจและหันมาเข้าวัดเพื่อปฏิบัติธรรม ให้เป็นทางเลือกในการพักผ่อน จากการเรียน การทำงานและเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมไปพร้อมกันด้วย

Abstract

The research subject “Sustainable Meditation Tourism Promotion Plan for Youth in Khon Kaen Province.” The Purposes are: (1) To study the potential of Meditation in Khon Kaen Province; (2) To analyze the Meditation Tourism promotion in Khon Kaen Province in the past; to be useful to proposed the plan for Meditation Tourism Promotion Plan for Youth in Khon Kaen Province. The methodology used in this research use qualitative research combined with quantitative research giving comprehensive information from the field survey, the structured interviews of 16 samples, questionnaires from people with 397 samples and youth questionnaires distributed regarding Meditation providing 394 samples.

The researcher was aware from this study the researcher offered guidance through a Sustainable Meditation Tourism Promotion Plan for Youth in Khon Kaen Province. The mentioned plans also focus on encouraging new Thai generation to be interested in priceless value of religion by offering them another way in releasing stress, ethics as well as, morality in the meantime

Keywords: Religious tourism, Sustainable tourism development, Youth

* หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการการท่องเที่ยว คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

e-mail address nimnopparit@hotmail.com

** ดร.ดลฤทัย โกววรรณกุล ประจำสาขาวิชาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยขอนแก่น e-mail address som910@hotmail.com

บทนำ

ปัจจุบันการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมหลักของประเทศที่สร้างรายได้หลัก รวมถึงการพัฒนาด้านงานบริการสร้างอาชีพให้กับชุมชนได้เป็นอย่างดี ในทางตรงกันข้ามการส่งเสริมการท่องเที่ยวในปัจจุบัน ได้เน้นปริมาณนักท่องเที่ยวแต่ไม่เน้นการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ ดังนั้น การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว เนื่องจากการเป็นกระตุกต่อความสนใจและติดตามในเรื่องราวที่น่าสนใจได้อย่างแท้จริง โดยเฉพาะเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับจุดมุ่งหมายปลายทางหรือแหล่งท่องเที่ยวที่ไม่คุ้นเคย เสน่ห์ชีวิตของคนต่างถิ่น และศิลปวัฒนธรรมที่เป็นมรดกตกทอดต่างๆ เพื่อสร้างการรับรู้ และทัศนคติที่ดีต่อแหล่งท่องเที่ยว จึงถือได้ว่าเป็นโอกาสในการสร้างความสนใจในสินค้าทางการท่องเที่ยวที่มีอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริงที่ได้รับประสิทธิภาพ

การท่องเที่ยวทางศาสนาถือเป็นธุรกิจรูปแบบใหม่ อาจกล่าวได้ว่าเป็นการเดินทางท่องเที่ยวทาง ด้านโบราณสถานและวัฒนธรรมร่วมสมัย ซึ่งยังคงเป็นไปตามสมัยนิยมจากอดีตจนถึงปัจจุบัน เมื่อการท่องเที่ยวทางศาสนาเป็นการท่องเที่ยวหลักที่คนทั่วไปให้ความสนใจ โดยยกตัวอย่างการเดินทางท่องเที่ยวทางศาสนาเพื่อการศึกษาเรียนรู้และการปฏิบัติในทางศาสนา หรือการเดินทางเพื่อการแสวงบุญของศาสนิกชนต่าง ๆ นั้น เป็นการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตและจิตใจของผู้เดินทาง ดังเช่น พุทธศาสนิกชน เดินทางไปนมัสการสังเวชนียสถาน 4 ตำบล ในประเทศอินเดีย พี่น้องชาวมุสลิมเดินทางไปยังนครเมกกะ เพื่อประกอบพิธีทางศาสนาอิสลาม ที่ประเทศซาอุดีอาระเบีย หรือแม้แต่คนไทยเดินทางไปศึกษาปฏิบัติธรรม ทอดผ้าป่า ทอดกฐินตามต่างจังหวัดในเทศกาลต่างๆ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า กิจกรรม ประเพณี และการเรียนรู้ ทางศาสนา เป็นกิจกรรมที่ทำให้ผู้คนเดินทางไปยังสถานที่ต่างๆ ซึ่งถือได้ว่าเป็นการเดินทางท่องเที่ยวทางศาสนาเพื่อการศึกษาเรียนรู้และการท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อน จะเห็นได้ว่าศาสนากับการท่องเที่ยว หรือที่เรียกว่า ความศรัทธาการท่องเที่ยว คือรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวซึ่งเกิดจากความศรัทธาไม่ว่าจะเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม เดินทางเพื่อค้นหาความศรัทธาที่แท้จริง หรือเพื่อความบันเทิง พักผ่อนหย่อนใจกับความงดงามทางศาสนาก็เป็นได้

จังหวัดขอนแก่น ซึ่งนับได้ว่าเป็นจังหวัดที่ใหญ่จังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นศูนย์รวมของการศึกษาตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงอุดมศึกษา มีวิทยาเขตของวิทยาลัยสงฆ์ถึง 2 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน และมหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น เป็นศูนย์รวมของการศึกษาหาความรู้เล่าเรียนหนังสือและการศึกษาเกี่ยวกับธรรมะ และจังหวัดขอนแก่น ถือได้ว่าเป็นจังหวัด ที่มีวัดและสถานปฏิบัติธรรมอยู่มากมาย ทั้งในเขตอำเภอเมืองและต่างอำเภอ ล้วนแล้วแต่เป็นสถานที่ที่มีความสำคัญทางศาสนา รวมไปถึงมีความสวยงามและความน่าศรัทธาของแหล่งท่องเที่ยวทางศาสนา อันมีเอกลักษณ์ ที่โดดเด่น และจากการที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย หรือ ททท. ได้มีการสร้างเส้นทางสถานปฏิบัติธรรมแบบสมาธิ วิปัสสนากรรมฐาน 35 จังหวัดทั่วทุกภาคยังถือเป็นการเตรียมความพร้อมในการส่งเสริมเส้นทางท่องเที่ยวแบบสมาธิ วิปัสสนากรรมฐาน

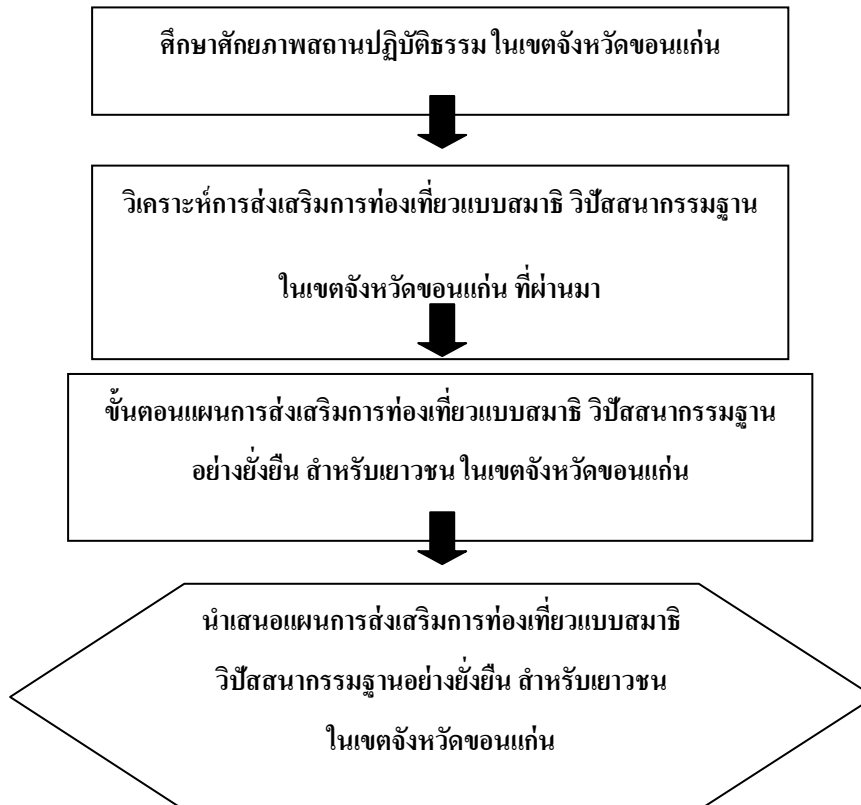
ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจและเลือกที่จะศึกษาในเรื่องของการทำแผนการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบสมาธิ วิปัสสนากรรมฐานอย่างยั่งยืน สำหรับเยาวชน ในเขตจังหวัดขอนแก่น เพื่อให้น้ำมันน้ำให้เยาวชนสนใจและหันมาเข้าวัดเพื่อปฏิบัติธรรม มีการส่งเสริมโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ให้น่าสนใจของทางสถานปฏิบัติธรรม เพื่อให้เป็นทางเลือกในการพักผ่อน จากการเรียน การทำงาน และเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมไปพร้อมกันด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพสถานปฏิบัติธรรม สำหรับเยาวชน ในเขตจังหวัดขอนแก่น

2. เพื่อวิเคราะห์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบสมาธิ วิปัสสนากรรมฐาน ในเขตจังหวัดขอนแก่นที่ผ่านมา เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการเสนอแผนการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบสมาธิวิปัสสนากรรมฐานอย่างยั่งยืน สำหรับเยาวชน ในเขตจังหวัดขอนแก่นขึ้น

กรอบแนวคิด (Conceptual Framework) ของโครงการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัยในการศึกษาวิจัยเรื่อง “แผนการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบสมาธิ วิปัสสนากรรมฐานอย่างยั่งยืน สำหรับเยาวชน ในเขตจังหวัดขอนแก่น” จะทำการศึกษาวิจัยทั้งในส่วนของการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ควบคู่กัน โดยผู้วิจัยมีแนวทางและขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. กลุ่มตัวอย่าง

1.1 กลุ่มตัวอย่างสำหรับการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคลมีการพูดคุยโต้ตอบซึ่งกันและกัน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวนทั้งสิ้น 16 ท่าน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย

องค์กรหรือหน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวนทั้งสิ้น 8 ท่าน

1. คุณเพ็ญประภา แพงไทย หัวหน้ากลุ่มวิชาการ สำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดขอนแก่น

2. คุณสมยศ งามชมพู่ ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดขอนแก่น
 3. คุณเรือนแก้ว จงจิตต์ หัวหน้ากลุ่มงานส่งเสริมการท่องเที่ยว สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดขอนแก่น
 4. คุณนพรัตน์ กอกหวาน ผู้อำนวยการสำนักงาน สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จังหวัดขอนแก่น
 5. องค์การบริหารส่วนตำบล,เทศบาลตำบล จังหวัดขอนแก่น
 - คุณศิริศักดิ์ สนธิสัมพันธ์ เลขานุการสภาเทศบาล ตำบลเมืองเก่า สำนักงานเทศบาลตำบลเมืองเก่า
 - คุณยุทธชัย ลาคำ นายกเทศมนตรี สำนักงานเทศบาลตำบลพระลับ
 - คุณสถิต ไทยศิลา เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกง
 - คุณมานพ โสมพรมมา นายกเทศมนตรี สำนักงานเทศบาลตำบลบ้านค้อ
- เจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวนทั้งสิ้น 8 ท่าน**
1. สำนักงานเลขานุการสถานปฏิบัติธรรม
 2. เจ้าหน้าที่กองอำนวยการสถานปฏิบัติธรรม
 - พระปริศนา ทิตวโร และพระวิชัย ปัญญาโร เจ้าหน้าที่แผนกทะเบียน- ประวัติ. สำนักงานเลขานุการวัดโพธิ์โนนทัน
 - พระมหาโชค ธัมมาภิชาโน เลขานุการเจ้าคณะภาค 9 สำนักงานเลขานุการเจ้าคณะภาค 9 วัดป่าแสงอรุณ และอนุ กักคิบัณฑิต เจ้าหน้าที่ภายในวัดป่าแสงอรุณ
 - นิล ธงอินเนตร และวันวิสา จุลคำภา เจ้าหน้าที่สำนักงาน ศูนย์ปฏิบัติธรรมสุวรรณา
 - พระวิโรจน์ จักกวโร และพระพุทธินาถ พระวิทยากร ศูนย์ปฏิบัติธรรมเวฬุวัน

1.2 กลุ่มตัวอย่างจากการแจกแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็นแบบสอบถามประชาชนหรือคนในชุมชนใกล้เคียงที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่ทำการวิจัย 4 ตำบล ได้แก่ ตำบลเมืองเก่า, ตำบลพระลับ, ตำบลบ้านค้อและตำบลบ้านกง จำนวน 397 ตัวอย่างและแบบสอบถามเยาวชนที่เดินทางเข้ามายังสถานปฏิบัติธรรมแบบสมาธิ วิปัสสนากรรมฐาน ได้แก่ วัดโพธิ์โนนทัน, วัดป่าแสงอรุณ, ศูนย์ปฏิบัติธรรมสุวรรณา และศูนย์ปฏิบัติธรรม เวฬุวัน จำนวน 394 ตัวอย่าง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

2.1 แบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยนี้ เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นโดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยการใช้คำถามปลายเปิด (Open - ended question) และคำถามปลายปิด (Close – ended question) ที่มีการตรวจสอบและตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา ก่อนนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลจริงจากกลุ่มตัวอย่างแบบสอบถามทั้งหมดโดยมีเกณฑ์การให้คะแนนคำตอบ จำนวน 5 ระดับ ตามมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale)

การสร้างแบบสอบถาม ผู้วิจัยปรับปรุงมาจากแนวคิด ทฤษฎีของสภาสถาบันราชภัฏ และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย โดยสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เขต 2 เชียงราย เกี่ยวกับการประเมินศักยภาพ, แนวคิดเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดของ Kotler and other, ฉลองศรี พิมลสมพงษ์ และแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนของบุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา เป็นต้น

แบ่งเป็นแบบสอบถาม 2 ชุด คือ

- ชุดที่ 1 แบบสอบถามประชาชนหรือคนในชุมชนใกล้เคียง
- ชุดที่ 2 แบบสอบถามเยาวชนที่เดินทางเขามายังสถานปฏิบัติธรรม

แบบสอบถามชุดที่ 1

แบบสอบถามประกอบด้วยคำถามต่างๆ ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป/ข้อมูลส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับสถานปฏิบัติธรรม ในเขตจังหวัดขอนแก่น

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวแบบสมาธิ วิปัสสนากรรมฐาน สำหรับเยาวชน ในเขตจังหวัดขอนแก่น

ส่วนที่ 4 ความต้องการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการทำแผนการส่งเสริม การท่องเที่ยว แบบสมาธิ วิปัสสนากรรมฐานอย่างยั่งยืน สำหรับเยาวชน ในเขตจังหวัดขอนแก่น

ส่วนที่ 5 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ

แบบสอบถามชุดที่ 2

แบบสอบถามประกอบด้วยคำถามต่างๆ ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป/ข้อมูลส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการเดินทางเข้ามายังสถานปฏิบัติธรรม ในเขตจังหวัดขอนแก่น

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพของสถานปฏิบัติธรรม ในเขตจังหวัดขอนแก่น

ส่วนที่ 4 ความพึงพอใจของกลุ่มเยาวชนต่อการพัฒนาองค์ประกอบทางการท่องเที่ยว ด้านต่างๆ ในการทำแผนการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบสมาธิ วิปัสสนากรรมฐานอย่างยั่งยืน สำหรับเยาวชน ในเขตจังหวัดขอนแก่น

ส่วนที่ 5 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ

2.2 แบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจพื้นที่ ทำการรวบรวมข้อมูลทั้งในส่วน of สถานปฏิบัติธรรมทั้ง 4 แห่ง เพื่อวิเคราะห์ว่าในการทำแผนการส่งเสริมการท่องเที่ยวควรมีลำดับขั้นตอนอย่างไร อะไรเป็นส่วนที่สำคัญหน่วยงานใดมีส่วนเกี่ยวข้อง โดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็นแนวทางในการทำแผนการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบสมาธิ วิปัสสนากรรมฐานอย่างยั่งยืน สำหรับเยาวชน ในเขตจังหวัดขอนแก่น ซึ่งการสัมภาษณ์จะมีลักษณะของคำถามที่แตกต่างกันไปตามอำนาจและหน้าที่ขององค์กรหรือหน่วยงานนั้นๆ ดังนี้

2.2.1 องค์กรหรือหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

1. สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดขอนแก่น

คำถามในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับเรื่อง การพัฒนาและส่งเสริมพระพุทธศาสนาเพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบสมาธิ วิปัสสนากรรมฐานอย่างยั่งยืน สำหรับเยาวชน ในเขตจังหวัดขอนแก่น

- นโยบายในการส่งเสริมสถานปฏิบัติธรรม ในเขตจังหวัดขอนแก่น
- แนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมสถานปฏิบัติธรรมเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และพัฒนา

คุณธรรมจริยธรรมเยาวชน ในเขตจังหวัดขอนแก่น

• กิจกรรมที่มีความสำคัญในการพัฒนาและส่งเสริมให้เยาวชนเดินทางเข้ามายังสถานปฏิบัติธรรม ในเขตจังหวัดขอนแก่น

• การพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับทางพระพุทธศาสนา เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวศาสนาของสถานปฏิบัติธรรมหรือไม่

• หน่วยงานอื่นๆที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาและส่งเสริมสถานปฏิบัติธรรม

2. สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดขอนแก่น

คำถามในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับเรื่อง การพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวศาสนาและวัฒนธรรมสถานปฏิบัติธรรม สำหรับเยาวชน ในเขตจังหวัดขอนแก่น

• นโยบายในการดำเนินงานและสนับสนุนการปฏิบัติงานด้านศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมสถานปฏิบัติธรรม ในเขตจังหวัดขอนแก่น

• กิจกรรมหรืองานที่ควรส่งเสริมที่เกี่ยวข้องกับศาสนาและวัฒนธรรมเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวของสถานปฏิบัติธรรม

• การประสานความร่วมมือกับหน่วยงานใดบ้างเพื่อทำนุบำรุง และส่งเสริมพระพุทธศาสนา ทำให้สถานปฏิบัติธรรม เป็นจุดหมายปลายทางของเยาวชน

• อนาคตมีการจัดทำแผนหรือโครงการเกี่ยวกับงาน / กิจกรรมด้านศาสนาเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวแบบสมาธิ วิปัสสนากรรมฐาน ในเขตจังหวัดขอนแก่น

3. สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดขอนแก่น

คำถามในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับเรื่อง การส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพสถานปฏิบัติธรรมแบบสมาธิ วิปัสสนากรรมฐานเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

• นโยบายในการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวทางด้านศาสนาของสถานปฏิบัติธรรม ในเขตจังหวัดขอนแก่น

• ศักยภาพและความพร้อมของผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวของสถานปฏิบัติธรรม ในเขตจังหวัดขอนแก่น

• ความต้องการของเยาวชนที่จะเดินทางเข้ามายังสถานปฏิบัติธรรม ควรมีสิ่งใดเป็นสิ่งที่ดึงดูดใจหรือเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการเดินทาง

• องค์กรของท่านมีการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวด้านศาสนาของสถานปฏิบัติธรรม หรือไม่

• หน่วยใดบ้างที่จะเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาและส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวแบบสมาธิ วิปัสสนากรรมฐาน นอกจากหน่วยงานของท่าน

4. สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จังหวัดขอนแก่น

คำถามในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับเรื่อง การพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบสมาธิ วิปัสสนากรรมฐานอย่างยั่งยืน สำหรับเยาวชน ในเขตจังหวัดขอนแก่น

• สถานการณ์การส่งเสริมการท่องเที่ยวด้านศาสนาสำหรับ สถานปฏิบัติธรรม ในเขตจังหวัดขอนแก่น

- จากการที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้จัดทำคู่มือการท่องเที่ยว สถานปฏิบัติธรรมแบบสมาธิ วิปัสสนากรรมฐานทั่วประเทศไทย ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับการส่งเสริมการท่องเที่ยว ในเขตจังหวัดขอนแก่น
- ศักยภาพและความพร้อมของผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวหรือสถานปฏิบัติธรรม ในเขตจังหวัดขอนแก่น
- นโยบายในการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวแบบสมาธิ วิปัสสนากรรมฐาน ด้านต่างๆ ในเขตจังหวัดขอนแก่น
- ความต้องการของเยาวชนที่จะเดินทางเข้ามายังสถานปฏิบัติธรรม ควรมีสิ่งใดเป็นสิ่งที่ดึงดูดใจหรือเป็นตัวกระตุ้น
- แผนพัฒนาหรือโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบสมาธิ วิปัสสนากรรมฐานที่องค์กรหรือหน่วยงานวางแผนไว้ในอนาคต ควรมีรูปแบบ วิธีการ หรือขั้นตอนอย่างไร

5. สำนักงานเทศบาลตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล 4 ตำบล

คำถามในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับเรื่อง การพัฒนาศักยภาพและส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบสมาธิ วิปัสสนากรรมฐานอย่างยั่งยืน สำหรับเยาวชน ในเขตจังหวัดขอนแก่น

- วิธีการหรือแนวทางที่จะทำให้สถานปฏิบัติธรรมในตำบล เป็นทั้งแหล่งท่องเที่ยวและศึกษาหาความรู้แก่เยาวชน เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวและการเรียนรู้
- การพัฒนาศักยภาพของสถานปฏิบัติธรรมมีผลต่อการเข้ามาของเยาวชนหรือไม่ ถ้ามีควรจะมีการพัฒนาศักยภาพในด้านใดบ้าง
- ในหน่วยงานมีการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสถานปฏิบัติธรรม หรือไม่ เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบสมาธิ วิปัสสนากรรมฐานอย่างยั่งยืน สำหรับเยาวชน ในเขตจังหวัดขอนแก่น
- หน่วยงานจะมีส่วนร่วมอย่างไรกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเพื่อส่งเสริมให้สถานปฏิบัติธรรมในส่วนตำบลของท่าน เป็นที่รู้จักเพื่อให้เยาวชนและบุคคลทั่วไปอยากเดินทางเข้ามา
- อนาคตหน่วยงานมีการวางแผนในเรื่องของการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวศาสนาของสถานปฏิบัติธรรม หรือไม่ ถ้ามีจะเป็นในรูปแบบใด
- ควรมีหน่วยงานใดบ้างเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องต่อการพัฒนาศักยภาพสถานปฏิบัติธรรม ในเขตจังหวัดขอนแก่น

2.2.2 เจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทางสถานปฏิบัติธรรม

1. สำนักงานเลขานุการสถานปฏิบัติธรรม
2. เจ้าหน้าที่กองอำนวยการสถานปฏิบัติธรรม

คำถามในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับเรื่อง การพัฒนาศักยภาพของสถานปฏิบัติธรรมสำหรับเยาวชน ในเขตจังหวัดขอนแก่น

- ศักยภาพและความพร้อมของผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวหรือสถานปฏิบัติธรรม ในส่วนสถานปฏิบัติธรรมของท่าน

- สถานปฏิบัติธรรมของท่าน ควรมีการพัฒนาศักยภาพเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในด้านใดบ้าง
- การพัฒนาศักยภาพของสถานปฏิบัติธรรม มีผลต่อการเข้ามาของกลุ่มเยาวชนหรือไม่อย่างไร
- ความต้องการของเยาวชนที่จะเดินทางเข้ามายังสถานปฏิบัติธรรม ควรมีสิ่งใดเป็นสิ่งที่ดึงดูดใจหรือเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการเดินทาง
- ควรมีหน่วยงานใดบ้างเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องต่อการพัฒนาศักยภาพสถานปฏิบัติธรรม ในเขตจังหวัดขอนแก่น

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ข้อมูลและแหล่งข้อมูล

ผู้วิจัยจะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการลงพื้นที่ศึกษาภาคสนาม ศึกษารวบรวมข้อมูล ทั้งเชิงคุณภาพและปริมาณ เก็บข้อมูลของสถานปฏิบัติธรรมทั้ง 4 แห่ง คือ วัดโพธิ์โนนทัน ตำบลเมืองเก่า, วัดป่าแสงอรุณ ตำบลพระลับ, ศูนย์ปฏิบัติธรรมสุวรรณ ตำบลบ้านกง และศูนย์ปฏิบัติธรรมเวฬุวัน ตำบลบ้านค้อ ในเขตจังหวัดขอนแก่น เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการที่จะทำแผนการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบสมาริวิปีสนากรรมฐาน อย่างยั่งยืน สำหรับเยาวชน ในเขตจังหวัดขอนแก่น

- 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในแหล่งข้อมูลต่างๆ ดังนี้
 - 1.1 สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
 - 1.2 ห้องสารสนเทศ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
 - 1.3 ศึกษาค้นคว้าจากอินเทอร์เน็ต หนังสือ งานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้อง

- 2 ศึกษาภาคสนาม

- 2.1. เพื่อศึกษาและรวบรวมข้อมูลทั่วไปด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-dept interview) ของสถานปฏิบัติธรรม ในเขตจังหวัดขอนแก่นเพื่อรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ และเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถามการวิจัยจากกลุ่มตัวอย่างของประชากรที่จะศึกษาในพื้นที่วิจัย

- 2.2. จากการรวบรวมข้อมูลทั้งหมด เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการทำแผนการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบสมาริ วิปีสนากรรมฐานอย่างยั่งยืน สำหรับเยาวชน ในเขตจังหวัดขอนแก่น

3.2 การแบ่งลักษณะของการเก็บข้อมูลที่ทำการศึกษา

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมจากการตอบแบบสอบถามของเยาวชนที่เดินทางเข้ามายังสถานปฏิบัติธรรมทั้ง 4 แห่ง ในเขตจังหวัดขอนแก่น และประชาชนหรือคนในชุมชนใกล้เคียงทั้ง 4 ตำบล รวมไปถึงข้อมูลจากการสัมภาษณ์หน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เจ้าหน้าที่ที่อยู่ในสถานปฏิบัติธรรมแบบสมาริ วิปีสนากรรมฐาน

- ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มีดังต่อไปนี้
 - 1.) องค์กรหรือหน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้อง
 - 2.) เจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานปฏิบัติธรรม
- และข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม มีดังต่อไปนี้

1.) เยาวชนที่เดินทางเข้ามายังสถานปฏิบัติธรรม

2.) ประชาชนหรือคนในชุมชนใกล้เคียง

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ซึ่งเป็นข้อมูลเพื่อประกอบของการทำวิจัยนั้นผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลจาก ตำราที่เกี่ยวข้องกับการทำวิจัย วิทยานิพนธ์ เอกสารและแนวคิด ทฤษฎีต่างๆที่เกี่ยวข้อง บทความจากข่าวสาร และการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคต่างๆทางการท่องเที่ยว รายงานประจำปีของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาสถานปฏิบัติธรรม ในเขตจังหวัดขอนแก่น

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผล

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีพรรณนา เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยนำมาวิเคราะห์เรียบเรียงในเชิงพรรณนาตามกรอบของวัตถุประสงค์และคำถามวิจัยที่ตั้งไว้ เป็นการสรุปตามประเด็นเนื้อหาเพื่อให้ได้ข้อมูลและสาระสำคัญ

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมประมวลผลข้อมูลทางสถิติ โดยการหาอัตราส่วนร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จากนั้นนำผลสรุปที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อแปลผลในการทำแผนการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบสมมติ วิปัสสนากรรมฐานอย่างยั่งยืนสำหรับเยาวชน ในเขตจังหวัดขอนแก่น

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

การวิเคราะห์ผลการศึกษาเรื่อง แผนการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบสมมติ วิปัสสนากรรมฐานอย่างยั่งยืน สำหรับเยาวชน ในเขตจังหวัดขอนแก่น จากแบบสอบถามทั้ง 2 ชุด และจากการสัมภาษณ์องค์กร หน่วยงานภาครัฐและเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง สามารถสรุปประเด็นต่างๆ โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1. การสรุปผลโดยรวม

จากผลการศึกษาทั้งหมด ทำให้ทราบว่ากลุ่มตัวอย่างประชาชนหรือคนในชุมชนใกล้เคียงทั้ง 4 ตำบล มีความต้องการพัฒนาองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวแบบสมมติ วิปัสสนากรรมฐานในเขตจังหวัดขอนแก่นทั้ง 8 ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านผลิตภัณฑ์, ด้านราคา, ด้านช่องทางการจำหน่าย, ด้านการส่งเสริมการตลาด, ด้านกระบวนการให้บริการ, ด้านสภาพทางกายภาพ, ด้านบุคคลและด้านประสิทธิภาพและคุณภาพ ซึ่งทุกด้านมีความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับมาก และการมีส่วนร่วมของประชาชนหรือคนในชุมชนใกล้เคียงในอนาคตต่อการทำแผนการส่งเสริมการท่องเที่ยวฯ ทั้ง 4 ด้าน อาทิเช่น ด้านการมีส่วนร่วมในการประชุม, ด้านความต้องการในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจ, ด้านความต้องการมีส่วนร่วมในการออกเสียงประชามติโดยตรง และด้านความต้องการในการประสานงานร่วมกันและให้คำปรึกษา ทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน จะเห็นได้ว่าประชาชนหรือคนในชุมชนใกล้เคียงทั้ง 4 ตำบล อยากที่จะพัฒนาและเข้ามามีส่วนร่วมต่อการทำแผนส่งเสริมการท่องเที่ยวสถานปฏิบัติธรรม ในส่วนตำบลที่ตนเองอาศัยอยู่เพื่อให้เป็นที่รู้จัก ได้รับการปรับปรุงและพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นเพื่อจะได้โน้มน้าวและดึงดูดได้ทั้งกลุ่มเยาวชน บุคคลทั่วไปให้มีความสนใจการท่องเที่ยวแบบสมมติ วิปัสสนากรรมฐาน ในเขตจังหวัดขอนแก่นเพิ่มมากขึ้น

จากผลการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างเยาวชนที่เดินทางเข้ามายังสถานปฏิบัติธรรมทั้ง 4 แห่ง ทำให้ทราบว่าเยาวชน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพของสถานปฏิบัติธรรมไม่ว่าจะเป็นด้านการเข้าถึง, ด้านทรัพยากรท่องเที่ยว, ด้านการตลาด, ด้านโครงสร้างพื้นฐาน, ด้านบริการต่างๆ และด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม รวมไปถึงความพึงพอใจต่อองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวทั้ง 8 ด้าน ส่วนใหญ่จะอยู่ในระดับมาก และระดับปานกลาง แต่เมื่อแยกผลการศึกษาสถานปฏิบัติธรรมออกเป็น 4 แห่ง จะเห็นได้ว่า วัดโพธิ์โนนทัน วัดป่าแสงอรุณและศูนย์ปฏิบัติธรรมสุวรรณา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพ

และความพึงพอใจด้านองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวทางด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านช่องทางการจำหน่ายส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง และระดับน้อย (ค่าเฉลี่ยโดยรวมต่ำกว่า 2.8) ซึ่งควรได้รับการพัฒนาและปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น เป็นส่วนหนึ่งที่จะนำมาใช้ทำแผนการส่งเสริมการท่องเที่ยวได้

และจากการสัมภาษณ์หน่วยงานภาครัฐและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องภายในสถานปฏิบัติธรรม จำนวนทั้งสิ้น 16 ตัวอย่าง จากผลการศึกษา พบว่า หน่วยงานภาครัฐและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญทั้งในเรื่องของการพัฒนาศักยภาพในด้านต่างๆ ของสถานปฏิบัติธรรม ไม่ว่าจะเป็นโครงสร้างพื้นฐานการบริการด้านต่างๆ, การตลาด, สาธารณูปโภคพื้นฐาน, สภาพทางกายภาพและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น อีกทั้งยังให้ความสำคัญในเรื่องของการส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยจะมุ่งเน้น คือ การโฆษณา ประชาสัมพันธ์, การสร้างภาพลักษณ์, การจัดทำโปรแกรมการท่องเที่ยว เป็นต้น เพื่อส่งเสริมและกระตุ้นให้เยาวชนและประชาชนทั่วไปอยากที่จะเข้ามายังสถานปฏิบัติธรรม ในเขตจังหวัดขอนแก่นเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญในเรื่องของการจัดกิจกรรม, โครงการ หรือแผนงานที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับศาสนาสำหรับเด็กและเยาวชนอีกด้วย พร้อมทั้งการให้งบประมาณสนับสนุนอย่างเหมาะสมของแต่ละหน่วยงานเพื่อกระตุ้นและโน้มน้าวให้เกิดการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวและมาปฏิบัติธรรมแบบสมาธิ วิปัสสนากรรมฐาน ซึ่งถือเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ของจังหวัดขอนแก่น

จากผลการศึกษา ผู้วิจัยจึงเลือกทำแผนในศักยภาพและความพึงพอใจในด้านที่อยู่ในระดับปานกลาง และระดับน้อย โดยเลือกมาจากแบบสอบถามเยาวชนที่เดินทางเข้ามายังสถานปฏิบัติธรรม คือ ด้านการส่งเสริมการตลาด และช่องทางการจำหน่าย และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ที่มุ่งเน้นในเรื่องของการตลาด การส่งเสริมการโฆษณา ประชาสัมพันธ์เพื่อให้สถานปฏิบัติธรรมเป็นที่รู้จักเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสามารถนำข้อมูลเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งเพื่อใช้เสนอแผนการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบสมาธิ วิปัสสนากรรมฐานอย่างยั่งยืน สำหรับเยาวชนในเขตจังหวัดขอนแก่นได้ และนอกจากนี้หน่วยงานองค์กรต่างๆ รวมไปถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องภายในสถานปฏิบัติธรรม ยังสามารถที่จะนำแผนหรือโครงการต่างๆ ที่ได้จากงานวิจัยไปใช้ประโยชน์เพื่อเป็นตัวโน้มน้าว และส่งเสริมให้เยาวชนและประชาชนทั่วไปสนใจการท่องเที่ยวแบบสมาธิ วิปัสสนากรรมฐาน ให้เป็นการท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อนและพัฒนาจิตใจควบคู่กันไปด้วย

ส่วนที่ 2. วิเคราะห์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบสมาธิ วิปัสสนากรรมฐาน สำหรับเยาวชนในเขตจังหวัดขอนแก่น ที่ผ่านมา

จังหวัดขอนแก่นซึ่งถือได้ว่าเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีวัดและสถานปฏิบัติธรรมค่อนข้างเยอะ จึงทำให้หลายๆหน่วยงานเล็งเห็นถึงความสำคัญของการนำเอาจุดเด่นของวัดหรือสถานปฏิบัติธรรม ในเขตจังหวัดขอนแก่นมาเป็นตัวดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามายังจังหวัดขอนแก่นเพิ่มมากขึ้น ซึ่งการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงศาสนา เริ่มมีมาตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. 2553 โดยได้รับความร่วมมือและสนับสนุนจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเปิดตัวโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงศาสนา “ไหว้พระธาตุอีสาน 4 เมือง รุ่งเรืองตลอดชีวิต” ซึ่งถือได้ว่าเป็นโครงการแรกที่ทางจังหวัดขอนแก่นได้จัดทำขึ้น และอีกหนึ่งโครงการที่มีแนวความคิดมาจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้จัดทำคู่มือการท่องเที่ยวสถานปฏิบัติธรรมแบบสมาธิ วิปัสสนากรรมฐานทั่วประเทศไทย ทำให้มีส่วนพัฒนาการและส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดขอนแก่นได้ เนื่องจากจังหวัดขอนแก่นก็มีวัดและสถานปฏิบัติธรรมที่ได้เข้าร่วมโครงการ จึงถือว่าเป็นโอกาสที่ดีที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจะมีการวางแผนการส่งเสริมการท่องเที่ยวประจำปี โดยจะมุ่งเน้นในเรื่องของการส่งเสริมการตลาด คือ การโฆษณา ประชาสัมพันธ์, การสร้างภาพลักษณ์, การจัดทำโปรแกรมการท่องเที่ยว เป็นต้น ซึ่งถือได้ว่าเป็นการวางแผนเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดรวมไปถึงการได้เข้าปฏิบัติธรรมศึกษาหาความรู้ อีกทั้งยังมีแผนการส่งเสริมการท่องเที่ยว ในปี 2554 ซึ่งจะเน้นการท่องเที่ยวของจังหวัดขอนแก่น โดยการกำหนดแผนการทำงาน

เป็นไปในทิศทางที่ท่องเที่ยวเชิงอารยธรรม โดยเน้น 3 เรื่องด้วยกัน เพื่อเป็นการสร้างแหล่งเรียนรู้และส่งเสริมวัฒนธรรม แก่กลุ่มที่เข้ามาท่องเที่ยวในอีสานโดยมุ่งเน้นการเจาะกลุ่มตลาดวัยเกษียณ ครอบครัว และเยาวชนมากขึ้น ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความสนใจในรายละเอียดของสถานที่ท่องเที่ยวเชิงอารยธรรม เช่น สนใจที่จะรู้เรื่องราวใดโนเสาร์ การท่องเที่ยวเชิงศาสนา และการจัดกิจกรรมอีเวนต์ต่างๆ ที่สร้างชื่อและเป็นที่น่าสนใจของประชาชนโดยทั่วไปเพื่อกระตุ้นให้เกิดการเดินทางเข้ามาที่จังหวัดขอนแก่นเพิ่มมากขึ้น จะเห็นได้ว่าการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวสำหรับกลุ่มเด็ก เยาวชนและประชาชนทั่วไปได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ก็ยังมีหน่วยงานอื่นๆ ที่เข้ามาช่วยส่งเสริมและสนับสนุน ไม่ว่าจะเป็นสำนักงานพระพุทธศาสนา สำนักงานวัฒนธรรม ซึ่งจะช่วยให้เรื่องของการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โครงการหรือกิจกรรมที่ทางวัดหรือสถานปฏิบัติธรรมจัดขึ้น เพื่อเป็นการกระจายข่าวสารข้อมูลต่างๆ ไปสู่สาธารณชนให้ได้รับทราบ

จะเห็นได้ว่าการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบสมาธิ วิปัสสนากรรมฐาน ในเขตจังหวัดขอนแก่นในช่วงปีที่ผ่านมาได้มีการพัฒนาที่ดีขึ้นตามลำดับ เนื่องจากได้รับความร่วมมือจากหลายๆ ฝ่ายทั้งภาครัฐและเอกชน ที่มีส่วนช่วยให้การโฆษณา ประชาสัมพันธ์ ข่าวสารต่างๆ ทั้งทาง Internet, วิทยุ, โทรทัศน์, แผ่นพับ, โบชัวร์หรือป้ายต่างๆ เพื่อส่งเสริมการให้เกิดแนวโน้มในการตัดสินใจที่จะเลือกเข้ามาท่องเที่ยวเพื่อเป็นการพักผ่อนหย่อนใจจากการเรียนหรือการทำงาน และ เป็นการเข้ามาท่องเที่ยวเพื่อศึกษาหาความรู้จากการปฏิบัติธรรม ซึ่งจะทำให้เกิดทั้งการเดินทางท่องเที่ยวและสร้างรายได้ที่เพิ่มขึ้นให้กับจังหวัดขอนแก่นอีกด้วย

ส่วนที่ 3. สรุปขั้นตอนของการเสนอแผนการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบสมาธิวิปัสสนากรรมฐานอย่างยั่งยืน สำหรับเยาวชน ในเขตจังหวัดขอนแก่น

จากการวิเคราะห์และสรุปผลการศึกษา ทำให้ทราบแนวทางในการนำเสนอแผนการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบสมาธิ วิปัสสนากรรมฐานอย่างยั่งยืน สำหรับเยาวชน ในเขตจังหวัดขอนแก่น ดังนี้

จากผลการศึกษา พบว่าในส่วนที่ทางสถานปฏิบัติธรรม ในเขตจังหวัดขอนแก่น ยังขาดและต้องการที่จะพัฒนาเพิ่มเติมที่จะนำมาทำแผน ก็คือ ในเรื่องของการส่งเสริมการตลาด ด้านช่องทางการจำหน่าย ซึ่งวัดโพธิ์โนนทัน วัดป่าแสงอรุณและศูนย์ปฏิบัติธรรมสุวรรณภูมิ มีศักยภาพทางด้านเหล่านี้อยู่ในระดับปานกลางจนถึงระดับน้อย (ค่าเฉลี่ยโดยรวมต่ำกว่า 2.8) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกนำเสนอแผนยุทธศาสตร์หรือโครงการพัฒนาเพื่อเป็นแนวทางในการทำแผนการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบสมาธิ วิปัสสนากรรมฐานอย่างยั่งยืน สำหรับเยาวชน ในเขตจังหวัดขอนแก่น โดยมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ภาพรวมของกรอบแนวคิดและทิศทางของการทำแผน
2. การวิเคราะห์ถึงสภาพทั่วไปของสถานปฏิบัติธรรม ในเขตจังหวัดขอนแก่น
3. เป้าหมาย/นโยบาย
4. วัตถุประสงค์
5. การกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาด
6. ภาพรวมของยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบสมาธิ วิปัสสนากรรมฐาน
7. ประเมินการค่าใช้จ่ายทางการเงินเพื่อจัดสรรงบประมาณส่งเสริมการท่องเที่ยว
8. การควบคุมและประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อจะได้นำมาพัฒนาและปรับปรุงแก้ไข

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

จากการวิเคราะห์และสรุปผลการศึกษา ทำให้ทราบแนวทางในการนำเสนอแผนการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบสมาธิ วิปัสสนากรรมฐานขึ้น และยังมีประโยชน์ต่อหน่วยงาน องค์กรหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่นๆ โดยสามารถนำกิจกรรมหรือโครงการต่างๆที่น่าสนใจที่ได้จากการวิจัยมาใช้ประโยชน์ เพื่อให้เยาวชนและประชาชนทั่วไป สนใจมาปฏิบัติธรรมนั่งสมาธิเพิ่มมากขึ้น หรือเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงศาสนาในเขตจังหวัดขอนแก่น ให้ดียิ่งขึ้นในอนาคต

โครงการต่างๆที่จัดทำขึ้น

- 1). โครงการสร้างสื่อประชาสัมพันธ์
- 2). โครงการสร้างศูนย์บริการข้อมูลข่าวสารแก่เยาวชนและนักท่องเที่ยวทั่วไป
- 3). โครงการส่งเสริมกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและงานเทศกาลต่างๆ
- 4). โครงการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการท่องเที่ยวสถานปฏิบัติธรรมตลอดทั้งปี
- 5). โครงการส่งเสริมและพัฒนา Web-site อย่างต่อเนื่อง
- 6). โครงการเพิ่มประสิทธิภาพช่องทางการจำหน่าย
- 7). โครงการมีคฤหะทศกัณฐ์เพื่อส่งเสริมพระพุทธศาสนา
- 8). โครงการจัดอบรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพบุคลากร
- 9). โครงการกิจกรรมทำดีเพื่อส่งเสริมศาสนา

ข้อเสนอแนะอื่นๆที่ได้จากการวิจัย

1. หน่วยงานภาครัฐ เอกชน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรร่วมกันรณรงค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบสมาธิ วิปัสสนากรรมฐาน ในเขตจังหวัดขอนแก่นเพิ่มมากขึ้นรวมถึงการให้งบประมาณสนับสนุนเพื่อนำไปพัฒนาสถานปฏิบัติธรรม
2. ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนหรือคนในชุมชนใกล้เคียง ได้เข้ามามีส่วนร่วมและเป็นส่วนหนึ่งในการทำแผนส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบสมาธิ วิปัสสนากรรมฐาน
3. ควรมีการส่งเสริมในเรื่องของการโฆษณา ประชาสัมพันธ์กิจกรรมหรือโครงการที่ทางสถานปฏิบัติธรรมจัดทำขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยการเพิ่มสื่อไม่ว่าจะเป็น Internet, วิทยุ, โทรทัศน์, แผ่นพับ, โบชัวร์, ป้ายต่างๆ เป็นต้น เพื่อให้สถานปฏิบัติธรรมเป็นที่รู้จัก
4. ควรมีการส่งเสริมและจัดกิจกรรมให้กลุ่มเด็กและเยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมให้มีความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาเห็นว่าเป็นการศึกษาหาความรู้และเป็นการท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. การศึกษาในครั้งนี้เป็นการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง 4 แห่ง ซึ่งในการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการเก็บข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างของวัดหรือสถานปฏิบัติธรรมแบบสมาธิ วิปัสสนากรรมฐานที่อื่นๆเพิ่มเติม เพื่อจะได้นำมาวิเคราะห์และนำมาใช้เป็นแนวทางในการทำแผนการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบสมาธิ วิปัสสนากรรมฐานเพื่อให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติม
2. การศึกษาครั้งนี้ใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือสำคัญในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการจัดประชุมกลุ่มย่อย ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ข้อมูลมีความสมบูรณ์มากขึ้น

3. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบวัดหรือสถานปฏิบัติธรรมแบบสมาธิ วิปัสสนากรรมฐาน ทั้งในเขตจังหวัดขอนแก่นและจังหวัดใกล้เคียง เพื่อจะได้นำมาพัฒนาและปรับปรุงการทำแผนการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบสมาธิ วิปัสสนากรรมฐานได้ดียิ่งขึ้น

4. ในการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาพฤติกรรมและความพึงพอใจของกลุ่มเยาวชนที่เข้ามายังวัดหรือสถานปฏิบัติธรรมแบบสมาธิ วิปัสสนากรรมฐาน เพื่อให้ได้แนวคิดหรือข้อมูลในการนำมาใช้ทำแผนการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบสมาธิ วิปัสสนากรรมฐาน

บรรณานุกรม

- กาญจนรัตน์ รัตนสนธิ. (2544). *การส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศสำหรับเยาวชนไทย: กรณีศึกษานักศึกษาระดับปริญญาตรี 4 ปี สถาบันราชภัฏเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญา ศิลปะศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.*
- ใจแก้ว แฉมเงิน. (2549). *การพัฒนากลยุทธ์การตลาดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ: กรณีศึกษา อุทยานแห่งชาติผาแต้ม จังหวัดอุบลราชธานี. คณะบริหารศาสตร์. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.*
- ฉลองศรี พิมลสมพงษ์. (2542). *การวางแผน และ พัฒนาการตลาดการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.*
- นภคณ ภาคพรต. (2545). *การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว. นนทบุรี. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.*
- ทัศนัยวรรณ ดวงมาลา และคณะ. (2550). *กลยุทธ์ส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.*
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). *การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. กรุงเทพฯ : เพรส แอนด์ดีไซน์.*
- บุษบง กฤษณะโยธิน. (2534). *ประสิทธิภาพของตัวกลางในการสื่อความหมายการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมแก่นักท่องเที่ยว. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาศาสตรสิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.*
- มนัส สุวรรณ และคณะ. (2541). *โครงการศึกษาแนวทางบริหารและจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่รับผิดชอบองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และสภาพตำบล (สต.). กรุงเทพฯ : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.*
- เสาวคนธ์ บุญสมรป. (2549). *กลยุทธ์การตลาดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว หลักสูตรศิลปศาสตร มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.*
- Alastair M. Morrison. (1989). *Hospitality and Travel Marketing*. New York: Prentice Hall.
- Collier, Alan and Harraway, Sue. (1997). *The New Zealand Tourism Industry*. Auckland: Longman.
- Michael M. Morgan. (1996). *Marketing for Leisure and Tourism*. New York: Prentice